

Dokument s plenarne sjednice

B9-0163/2024

8.3.2024

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjave potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika
Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o tješnjim vezama između EU-a i Armenije i potrebi za mirovnim sporazumom
između Azerbajdžana i Armenije
(2024/2580(RSP))

**Viola von Cramon-Taubadel, Marie Toussaint, Markéta Gregorová,
Bronis Ropė**
u ime Kluba zastupnika Verts/ALE-a

Rezolucija Europskog parlamenta o tješnjim vezama između EU-a i Armenije i potrebi za mirovnim sporazumom između Azerbajdžana i Armenije (2024/2580(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 49. Ugovora o Europskoj uniji,
 - uzimajući u obzir Sveobuhvatni i pojačani sporazum o partnerstvu (CEPA) između EU-a i Armenije¹,
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu za medije danu 13. veljače 2024. nakon petog sastanka Vijeća za partnerstvo EU-a i Armenije,
 - uzimajući u obzir Izvješće o provedbi partnerstva s Armenijom od 12. veljače 2024.,
 - uzimajući u obzir plan EU-a za suradnju s civilnim društvom u Armeniji za razdoblje 2021. – 2027.,
 - uzimajući u obzir izjavu premijera Armenije Nikola Pašinjana, predsjednika Europskog vijeća Michela, francuskog predsjednika Macrona i njemačkog kancelara Scholza od 5. listopada 2023.,
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu predsjednice Komisije Ursule von der Leyen i premijera Armenije Nikola Pašinjana od 5. listopada 2023.,
 - uzimajući u obzir obraćanje armenskog premijera Nikola Pašinjana Europskom parlamentu na plenarnoj sjednici 17. listopada 2023.,
 - uzimajući u obzir nalog Međunarodnog suda o primjeni Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (*Armenija/Azerbajdžan*) od 17. studenoga 2023.,
 - uzimajući u obzir Deklaraciju iz Almatija iz 1991.,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da se odnosi EU-a i Armenije temelje na zajedničkim vrijednostima, kao što su demokracija, vladavina prava, ljudska prava i temeljne slobode, te na zajedničkom interesu da Armenija provodi gospodarske i političke reforme i angažira se u regionalnoj suradnji, među ostalim u okviru Istočnog partnerstva;
- B. budući da od revolucije iz 2018. Armenija stalno promiče vrijednosti sadržane u Ugovorima EU-a i da je, prema Indeksu demokracije časopisa *The Economist* za 2023., vodeća demokracija u regiji;

¹ [SL L 23, 26.1.2018., str. 4.](#)

- C. budući da je Armenija dala do znanja da namjerava dalje razvijati i produbljivati svoje partnerstvo i suradnju s EU-om, među ostalim putem bilateralnih odnosa i u okviru regionalne politike Istočnog partnerstva;
- D. budući da se Vijeće za partnerstvo EU-a i Armenije sastalo peti put 13. veljače 2024. u Bruxellesu; budući da su na sastanku potvrđeni zajednički interesi i predanost EU-a i Armenije jačanju i produbljivanju njihovih odnosa na temelju zajedničkih vrijednosti; budući da su se dvije strane u tu svrhu dogovorile da će započeti rad na novom programu partnerstva EU-a i Armenije, kojim će se utvrditi ambiciozniji zajednički prioriteti za suradnju u svim područjima;
- E. budući da je Komisija 5. listopada 2023. najavila dodatne mjere potpore Armeniji, uključujući dodatnih 5,25 milijuna EUR hitne pomoći, povećanje sredstava za program EU4Peace, dodatne godišnje programe namijenjene za proračunsku potporu, tehničku pomoć za rješavanje pitanja kao što su sigurnost zračnog prometa i nuklearna sigurnost te gospodarski i investicijski plan za potporu infrastrukturi, socijalnoj zaštiti i održivim energetske rješenjima;
- F. budući da se, unatoč znatnom napretku u makroekonomskim i strukturnim reformama, Armenija i dalje suočava s ključnim gospodarskim izazovima; budući da armensko gospodarstvo i dalje uvelike ovisi o Rusiji, na koju otpada oko 35 % vanjske trgovine Armenije; budući da Rusija i dalje ima pristup robi iz EU-a koja je obuhvaćena mjerama ograničavanja, i to putem lanaca opskrbe koji prolaze kroz treće zemlje, uključujući Armeniju; budući da se nakon što je EU nametnuo sankcije Rusiji armenski izvoz u Rusiju utrostručio 2022. i udvostručio između siječnja i kolovoza 2023.;
- G. budući da je Armenija zamrzнула svoje sudjelovanje u Organizaciji ugovora o zajedničkoj sigurnosti pod vodstvom Moskve nakon što Rusija nije bila voljna braniti Armeniju od azerbajdžanske agresije; budući da su tisuće ruskih vojnika i dalje raspoređene na armenskom tlu i da vojne prijetnje Azerbajdžana i dalje ugrožavaju sigurnost Armenije;
- H. budući da je Armenija u nekoliko navrata priznala teritorijalnu cjelovitost Azerbajdžana, među ostalim zajedničkom izjavom od 5. listopada 2023. koju je premijer Pašinjan potpisao zajedno s predsjednikom Europskog vijeća Charlesom Michelom, francuskim predsjednikom Macronom i njemačkim kancelarom Scholzom, ali da Azerbajdžan nije dao recipročan odgovor;
- I. budući da je, unatoč mirovnim pregovorima koje je predvodio predsjednik Europskog vijeća Michel, Azerbajdžan 19. rujna 2023. pokrenuo ofenzivu koja je dovela do egzodusa gotovo cijelog stanovništva Gorskog Karabaha u samo nekoliko dana; budući da je Armenija prihvatila više od 100 000 osoba koje su prisilno raseljene iz Gorskog Karabaha; budući da se Armenija obvezala da će u potpunosti integrirati izbjeglice iz Gorskog Karabaha, ali joj nedostaju sredstva i sveobuhvatan dugoročni plan kako bi na odgovarajući način zadovoljila potrebe izbjeglica;
- J. budući da su egzodusu Armenaca prethodila desetljeća unaprijed smišljenoga govora mržnje i gesta azerbajdžanskog vodstva, uključujući predsjednika Alijeva, usmjerenih na etničke Armence; budući da su „Park vojnih trofeja” u Bakuu, u kojem su Armenci prikazani na omalovažavajući način, kao i proračunate provokativne izjave, dodatno

produbili strah od napada i prisilnog raseljavanja među Armencima u Gorskom Karabahu;

- K. budući da je Međunarodni sud 17. studenoga 2023. naložio Azerbajdžanu da se pobrine za to da osobe koje su napustile Gorski Karabah nakon 19. rujna 2023., a koje se žele vratiti, kao i one koje su ostale u Gorskom Karabahu, a žele ga napustiti, mogu to učiniti na siguran i neometan način, a da pritom ne budu izložene upotrebi sile ili zastrašivanju zbog kojih bi mogle pobjeći;
- L. budući da mnogim lokalitetima armenske kulturne baštine i armenskim artefaktima koji se nalaze u Gorskom Karabahu, kao što su crkve, groblja i *hačkari* (armenski kameni križevi) prijeti vandalizacija, uništavanje ili izmjene kako bi se izbrisali tragovi armenske povijesti, kao što je bio slučaj s lokalitetima armenske baštine u drugoj regiji Azerbajdžana – Nahičevanu;
- M. budući da su se premijer Pašinjan i azerbajdžanski predsjednik Alijev 17. veljače 2024. sastali u Münchenu uz posredovanje njemačkog kancelara Olafa Scholza, prvi put od napada Azerbajdžana na Gorski Karabah u rujnu 2023.;
- N. budući da je premijer Pašinjan 15. i 16. veljače 2024. komentirao da je Azerbajdžan odbio najnovije prijedloge Armenije o razgraničenju / određivanju granica i podijelio svoju analizu da je moguće da se Azerbajdžan priprema za pokretanje „vojnih operacija na nekim dijelovima granice s ciljem da te operacije prerastu u rat velikih razmjera protiv Republike Armenije”;
- O. budući da bi, čak i ako dođe do predviđenog udvostručenja opskrbe EU-a plinom iz Azerbajdžana, čime bi se količina do 2027. povećala na 20 milijardi kubičnih metara, udio azerbajdžanskog plina na tržištu EU-a i dalje bio manji od 4 %; budući da je EU najveće izvozno tržište Azerbajdžana, zbog čega Azerbajdžan mnogo više ovisi o EU-u nego obrnuto; budući da je Azerbajdžan u studenome 2022. najavio dogovor s Gazpromom o kupnji ruskog plina za vlastitu potrošnju kako bi se oslobodio izvozni kapacitet u EU, čime se ugrožava namjera EU-a da ne financira ruski agresivni rat protiv Ukrajine;
- P. budući da je drugi ministarski sastanak Savjetodavnog vijeća EU-a i Azerbajdžana za zelenu energiju održan 1. ožujka 2024. u Bakuu; budući da je povjerenica Simson u svojem govoru spomenula Azerbajdžan kao „vjerodostojnog i pouzdanog energetskeg partnera”, naglašavajući da je EU „uvijek doživljavao Azerbajdžan kao partnera od povjerenja” i da je EU „dugoročno predan Azerbajdžanu”;
- Q. budući da je Azerbajdžan 7. veljače 2024. održao još jedne lažne predsjedničke izbore; budući da je Alijevljev režim nedavno dodatno ograničio slobodu izražavanja te od studenoga 2023. provodi val uhićenja boraca za ljudska prava i neovisnih novinara, od kojih je većina i dalje pritvorena na temelju izmišljenih optužbi; budući da je nekolicina preostalih predstavnika neovisnih medija, civilnog društva i kritičara u zemlji potpuno ušutkana kao posljedica tih nedavnih napada;
- 1. pozdravlja europske težnje Armenije i njezinu spremnost na približavanje Europskoj uniji; pohvaljuje ambiciozan program reformi Armenije i otpornost njezine demokracije i u najzahtjevnijim vremenima, unatoč aktualnim sigurnosnim prijetnjama; izražava

svoju jasnu potporu jačanju odnosa EU-a i Armenije te stalnom razvoju tješnjih veza u svim područjima, na temelju potreba Armenije;

2. u tom pogledu pozdravlja ishode petog sastanka Vijeća za partnerstvo EU-a i Armenije; poziva na brz razvoj nedavno najavljenog programa partnerstva EU-a i Armenije te poziva na to da se u taj program uključe ambiciozne obveze u pogledu političkog dijaloga i reformi, demokracije, vladavine prava i ljudskih prava, gospodarske, trgovinske i sektorske suradnje, liberalizacije viznog režima, održivosti i zelene tranzicije, prava žena te prava izbjeglica i drugih manjina; poziva Komisiju da osigura smisleno sudjelovanje armenskog civilnog društva u razvoju tog novog programa;
3. poziva Komisiju i Vijeće da Armencima osiguraju putovanje bez vize tako što će bez odgode pokrenuti dijalog o liberalizaciji viznog režima; napominje da će putovanje bez vize promicati i poticati međuljudske kontakte između Armenije i država članica EU-a;
4. poziva Komisiju i države članice da pojačaju svoje napore za povećanje istorazinske suradnje između Armenije i država članica i institucija EU-a kako bi se osiguralo da već sljedeća generacija Armenaca iskoristi prednosti europske integracije;
5. poziva Komisiju i države članice da razviju dublju gospodarsku integraciju s Armenijom, među ostalim putem Sveobuhvatnog i pojačanog sporazuma o partnerstvu; ističe da će jačanje gospodarskih odnosa ojačati sposobnost Armenije da se odmakne od svoje trenutačne nerazmjerne gospodarske ovisnosti o Rusiji; poziva Armeniju da se bori protiv izbjegavanja sankcija koje je EU nametnuo Rusiji;
6. poziva EU da poboljša veze s Armenijom izgradnjom digitalne i energetske infrastrukture, ulaganjem u energetske odnose i jačanjem kapaciteta te zemlje za borbu protiv dezinformacija i drugih oblika hibridnih prijetnji koje dolaze od autokratskih aktera u regiji;
7. pozdravlja dodatne mjere potpore Armeniji koje je Komisija najavila 5. listopada 2023., uključujući gospodarski i investicijski plan za ulaganja u infrastrukturu, socijalnu zaštitu i održiva energetska rješenja; u tu svrhu poziva na primjenu načela „nenanošenja bitne štete” kad je riječ o infrastrukturnim ulaganjima;
8. nadalje pozdravlja činjenicu da je Armenija 28. prosinca 2023. donijela dugoročnu strategiju razvoja uz niske razine emisija i snažno potiče Armeniju da dodatno poveća svoje klimatske ambicije kako bi se uskladila s ciljevima EU-a;
9. pozdravlja odluku Armenije da postane stranka Rimskog statuta Međunarodnoga kaznenog suda;
10. pohvaljuje aktivno sudjelovanje Armenije u okviru Istočnog partnerstva; napominje da je Ukrajini, Moldovi i Gruziji sada dodijeljen status zemalja kandidatkinja za članstvo u EU-u; stoga poziva na konstruktivnu reviziju okvira Istočnog partnerstva kako bi se održali njegovi ciljevi uz istodobno osiguravanje svrsishodnosti tog okvira u kontekstu promjenjive dinamike njegovih članica i davanje prednosti onim članicama koje poštuju vrijednosti i načela EU-a;
11. ponovno osuđuje azerbajdžansku vojnu kampanju protiv Gorskog Karabaha u rujnu

2023.; ističe da je taj napad doveo do trenutnog egzodusa etničkih Armenaca u Armeniju, što je jednako etničkom čišćenju kako ga je definiralo Vijeće sigurnosti UN-a i kao takvo u suprotnosti s međunarodnim pravom; poziva na potpuno, trenutno i djelotvorno provođenje naloga Međunarodnog suda u pogledu primjene Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (*Armenija/Azerbajdžan*);

12. osuđuje stalne provokativne izjave azerbajdžanskih dužnosnika, uključujući predsjednika Alijeva, kojima se omalovažava armenska etnička pripadnost i dovodi u pitanje teritorijalna cjelovitost Armenije;
13. pozdravlja dodatnih 5,5 milijuna EUR humanitarne pomoći EU-a za potporu Armencima iz Karabaha raseljenima iz regije Gorskog Karabaha nakon njihova masovnog raseljavanja 2023.; poziva Komisiju i države članice da se obvežu na pružanje dugoročne humanitarne i tehničke potpore Armeniji u tom pogledu jer predstoje znatni izazovi u pogledu resursa i planiranja, kao i znatan rizik od siromaštva i društvenih napetosti ako izbjeglice ne budu primjereno smještene i socioekonomski integrirane; potiče Armeniju da razvije u potpunosti razrađen dugoročni plan za rješavanje pitanja stanovanja, integracije na tržište rada i socijalnih usluga za osobe koje su prisilno napustile Gorski Karabah;
14. pozdravlja pojačanu prisutnost civilne misije EU-a u Armeniji (EUMA); žali zbog kršenja prekida vatre, od kojih je najnovije dovelo do smrti četiriju armenskih vojnika od strane Azerbajdžana u takozvanoj „operaciji osvete” 13. veljače 2024. nakon ozljede azerbajdžanskog vojnika; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog navoda da ruski „pripadnici mirovnih snaga” sprečavaju promatrače misije EUMA da uđu u Nerkin Hand u južnoj armenskoj pokrajini Sjunik;
15. ističe svoju nepokolebljivu potporu neovisnosti, suverenitetu, teritorijalnoj cjelovitosti i nepovredivosti armenskih granica; također naglašava da Armenija ima pravo odbiti prijedloge za koridor koji bi povezivao Azerbajdžan s Nahičevanom, a koji bi bio pod kontrolom ruskih graničnih postrojbi te bez armenskih carinskih ili graničnih kontrola; duboko je zabrinut zbog stalnog neprijateljskog pozicioniranja Azerbajdžana prema Armeniji, što izaziva zabrinutost zbog mogućnosti ponovnog nasilja; potiče Azerbajdžan da potvrdi svoju nedvosmislenu predanost teritorijalnoj cjelovitosti Armenije, u skladu s Deklaracijom iz Almatija iz 1991.;
16. ustraje u važnosti uspostave trajnog mira i stabilnosti na Južnom Kavkazu; u tom pogledu poziva na nastavak pregovora između Armenije i Azerbajdžana o svim neriješenim pitanjima u cilju sklapanja održivog i sveobuhvatnog mirovnog sporazuma; pozdravlja najnoviji sastanak premijera Pašinjana i predsjednika Alijeva na marginama Konferencije o sigurnosti u Münchenu 17. veljače 2024.; pozdravlja stajalište Armenije da u dobroj vjeri pregovara o održivom miru, među ostalim putem raznih prijedloga, kao što je otvaranje regionalnih prometnih veza s pomoću projekta „Raskrižje mira”; potiče Komisiju i Vijeće da osiguraju sposobnost EU-a da vjerodostojno i djelotvorno nastavi podupirati mirovne pregovore;
17. poziva Komisiju da hitno preispita diplomatsku i sigurnosnu strukturu EU-a i geopolitičke konfiguracije u široj regiji Južnog Kavkaza s obzirom na nove činjenice na terenu i interese zemalja kao što su Rusija, Turska i Iran te da razvije strategiju kao

odgovor na rastući trend među autokratskim režimima da zanemaruju diplomatske napore i umjesto toga koriste nasilnu vojnu silu;

18. pozdravlja odluku Armenije da zamrzne svoje sudjelovanje u Organizaciji Ugovora o zajedničkoj sigurnosti i da potraži pouzdaniju sigurnosnu strukturu; podržava odluku Armenije da od Ruske Federacije zatraži da iz armenske nacionalne zračne luke povuče svoje službenike graničnog nadzora koji su ujedno i pripadnici tajne službe;
19. naglašava da je izostanak odgovarajućeg odgovora EU-a na nasilje Azerbajdžana 2020. i 2023. bio štetan presedan; ponovno poziva Komisiju da predstavi sveobuhvatnu ponovnu procjenu odnosa EU-a s Azerbajdžanom; naglašava da EU mora predsjedniku Azerbajdžana jasno dati do znanja da će svaka povreda armenskog državnog područja imati najteže posljedice; ponovno poziva na ciljane sankcije protiv vladinih dužnosnika u Bakuu odgovornih za višestruka kršenja prekida vatre i kršenja ljudskih prava u Gorskom Karabahu;
20. naglašava da je azerbajdžanska vojna agresija 2023. idealan primjer toga da dvoličan pristup EU-a nekim autokratskim režimima, odnosno pristup kojim se s jedne strane kritizira njihovo zanemarivanje ljudskih prava i mirne diplomacije, a s druge pak najavljuje bezuvjetna suradnja u području energije, potkopava svaki utjecaj koji EU želi imati kada je riječ o poticanju osnovne demokratizacije u tim zemljama ili odvracanju od vojnog djelovanja protiv naših demokratskih partnera;
21. ponavlja svoj poziv na suspenziju Memoranduma o razumijevanju o strateškom partnerstvu u području energetike s Azerbajdžanom jer oslanjanje na autokratske režime za zadovoljavanje energetske potrebe EU-a nije samo moralno upitno nego i politički neodrživo ako EU zaista želi okončati svoju energetske ovisnost o autokratskim režimima;
22. prima na znanje održavanje drugog ministarskog sastanka Savjetodavnog vijeća EU-a i Azerbajdžana za zelenu energiju 1. ožujka 2024. u Bakuu i duboko žali zbog toga što je povjerenica Simson spomenula Azerbajdžan kao „vjerodostojnog i pouzdanog energetske partnera”; poziva povjerenicu Simson da prije kraja parlamentarnog saziva raspravi s Parlamentom o njegovu pozivu na suspenziju Memoranduma o razumijevanju o strateškom partnerstvu u području energetike s Azerbajdžanom;
23. poziva Komisiju da zajamči da strašna situacija u pogledu ljudskih prava u Azerbajdžanu bude prioritet u odnosima Komisije s tom zemljom; izrazito je zabrinut zbog nedavnog porasta broja slučajeva pritvaranja novinara i boraca za ljudska prava u Azerbajdžanu; ustraje u tome da se produbljivanje trgovinskih odnosa s Azerbajdžanom može nastaviti samo ako Azerbajdžan znatno poboljša stanje ljudskih prava i pusti na slobodu sve osobe koje su nepravredno zatvorene, uključujući dr. Gubada Ibadoglu, Ulvija Hasanlija, Sevinč Vagifgizi, Aziza Orujova, Rufata Muradlija, Hafiza Babalija, Mahamada Kekalova, Nargiz Absalamovu i Tofiga Jagublu;
24. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Europskoj službi za vanjsko djelovanje, vladama i parlamentima država članica, predsjedniku, premijeru, vladi i parlamentu Armenije te predsjedniku, vladi i parlamentu Azerbajdžana.